

**Fiatalfelnőttek véleménye a természettudományos tantárgyakról retrospektív
interjúk alapján**

Jász Erzsébet, Balázs Dóra
Debreceni Egyetem

Kulcsszavak: természettudományos tananyag; tanári attitűdök; tanárikompetencia-
fejlesztés

A természettudományos tantárgyak közoktatási helyzetével kapcsolatban alapvető problémát jelent a mennyiség-minőség kettőssége (Ledbetter, 1993; Vosniadou és Ioannides, 1999), aminek következtében nem valósul meg a tudástranszfer, a tanulók tehetetlen tudáshoz jutnak (Csapó, 2002; Yung és mtsai, 2014). Az absztrakt tananyag önmagában kudarcélményeket, motiválatlanságot eredményez (Chrappán, 2001; Csíkos, 2010), azonban a folyamatot a tanári tevékenység determinálja. A természettudományos tantárgyi attitűdre vonatkozóan több hazai (Ballér, 1973, Báthory, 1989; Orosz, 1992; Csapó, 2000; Csíkos, 2012) és nemzetközi (Khan és Ali, 2012; Agranovics és Assaraf, 2013) kérdőíves felmérés irányult, kutatásunk ezeket kívánta a személyes iskolai élményekre fókuszáló, retrospektív, félig strukturált interjúk vizsgálatokkal kiegészíteni. Előadásunkban 114, a felsőoktatást épp befejezett vagy most járó hallgatóval felvett interjú eredményeit mutatjuk be (63 természettudományos, 51 bölcsész, művész és társadalomtudományi terület). Az interjúk lágy adatai árnyalják az egyéb források statisztikáját, néhány újszerű következtetés azonban így is levonható. Az ismeretek hasznosíthatóságáról az derült ki, hogy 78 hallgató használja a természettudományos ismereteket: továbbtanuláshoz (36), tantárgyi tartalmakhoz köthető tájékozódás (21), háztartás (20), egészségmegőrzés (11) területén. Módszertani kultúra tekintetében a frontális a leggyakoribb: diktálás (73), magyarázat (44), szemléltetés (45), interakció (15), IKT (5) csak kevesek emlékeztében jelent meg. A tantárgyi attitűdöket meghatározzák a tanulás során felmerülő nehézségek: 33 főnek nem okozott gondot a tanulás, azonban a minta kétharmadának igen, és minden tantárgynál kiugró mértékben a tananyag volt a fő probléma, a számolások és az összefüggések. Ellentmondásos azonban, hogy a javaslatok közül mindössze négy irányult a tananyag megváltoztatására. A módszertani kultúrára vonatkozó javaslatoknál a TTK-s és más szakosok is a kísérletek, szemléltetés, gyakorlatiaság mértékének növelését jelölték meg elsődleges segítő célként. A tanárokkal kapcsolatban azonban lényeges különbség volt: a TTK-s hallgatók fontosabbnak tartják a tanári magyarázatot (TTK-sok: 41%, más szakosok: 13 %), míg a más szakosok a türelmes, empatikus viszonyulásban (TTK-sok: 16 %, más szakosok: 59 %) látják inkább a megoldást. Eddigi eredményeink a tanári viszonyulás jelentőségére mutatnak rá, úgy tűnik, alapvetően eltérő tanári attitűd és metodikai arzenál szükséges a természettudományok iránt nem érdeklő vagy gyengébb eredményű diákok oktatásához. Az adatok meghatározzák a további kutatások irányát, és felhívják a tanárképzés figyelmét az elvárt tanári kompetenciák intenzív fejlesztésére a személyes attitűdök és a differenciált követelmény-meghatározás területén is.